

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

11. Tertia ratio horroris, quia disputationem affert & ignaviam. Causa desperationis triplex; ignaviae duplex. Pauca de modo quo sentiebant solam gratiam operari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

423

Faustus ingerit: Quid iam ultra speret quem iam gratia suam fecit? In quo e contrario non desperet quem profusius violentia damnavit? In hoc culpa, in illo gratia locum non habet. Et alibi: Cum autem apostolus dicat: Peccantem coram omnibus argue, nulla ratio est qua vel arguendus sit vel eandem nandus, qui delinquit in vniuersum. Quod latius in eodem capite paulò ante exequitur: Dum liberi, interemptor arbitrij & alterutram partem omni ex prædestinatione statuta & definita esse pronunciat, etiam suprema remedia penitentiae, sensu abrupto pietatis evacuat. Et quomodo predicat gratiam qui misericordiam negat? Quomodo videtur asserere Dei conueniens tollit auxilium &c. Quomodo mihi dicitur declina à malo & fac bonum, si iam malum declinare non possim. Eandem querimoniam asserunt Massilienses in Epistola Hilarij ad Augustinum ubi agerime terunt talè post lapsum hominis infirmitatem asseri. Vt ei nolle iustitiam merita-
 bilitate necessitate conuenientem sit, præter illos qui sic conuerti sunt his qui cum uersa massa damnati sunt ut exciperentur per gratiam liberandi, hoc est præter eos quos Deus per gratiam liberare proposuerit. Et ibidem clarius dicunt, omnia peccata esse tantum in causa culpabilium propter distinctum scilicet libertatis arbitrium cui gratia denegatur. Nam si non potest, inquit, timere quis (id) unde terretur nisi ea voluntate que sumitur, scilicet à Deo dante voluntatem istam prædestinatis suis & negante reprobis NON EX EO CULPANDVS, quod nunc non vult, sed in eo & cum eo qui sic aliquando voluit ut eam damnationem cum suis posteris mereretur incurrere, ut nunquam recta semper autem parua vellet appetere. Sed omnium luculentissime radix istius querelæ intelligitur ex illis objectionibus quas libro de correptione & gratia retundit Augustinus, ubi extra culpam se videri volunt qui non obedunt Deo, quia non sunt discreti, hoc est prædestinati à Deo, nec obediendi gratiam ab illo acceperunt. Nam omnes eandem in illo libro refu-

atatas querimonias à Massiliensibus fuisse frequentatas testatur in Epistola sua Prosper: Atque ut breuius, inquit, ac plenius quod opinantur exponam, quidquid in libro hoc (de correptione & gratia) ex contradicentium sensu Sanctitas sibi opposuit, quidquid etiam in libris contra Iulianum ab ipso sub hac questione obiectum potentissime debellasti, hoc totum ab istis Sanctis intentiosissime concludatur. Ex quo etiam patet non minus illas querelas de fato, destructoque libero arbitrio, cæterisque de quibus dicturi sumus, quam ipsum errorem de initio fidei, à Pelagianis Massilienses didicisse & esse mutatos: Vnde fit ut eodem quoque modo Catholicis Manichæi hæresim, propter liberi arbitrij destructionem impegerint, Dum Pelagij impietatem, inquit Faustus, nescis refugere, ad Manichæorum dogma pestiferum, qui liberum arbitrium totum denegant te intellige declinare. Et utramque quam huc usque retulimus complexus calumniam, sic libros suos inscribit: Professio fidei adversus eos qui dum per solam voluntatem Dei alios dicunt ad vitam trahi, alios in merem deprimi; hinc satum cum gentilibus asserunt; unde liberum arbitrium cum Manichæis negant. Nihil enim taxat aliud refutandumque suscipit totis illis libris nisi sententiam Augustini: quamvis calumniolis locutionibus ei sepiissime invidiam & odium apud imperitos creet, quasi vi prædestinationis vel reprobationis homo in mortem peccatumve premeretur. Nimirum ut aliqua aliud oppugnabile videretur, quam Catholicam de prædestinatione & reprobatione sententiam. Videri possunt ea quæ de Pelagianorum querelis contra præuenientem gratiam Augustini fuisse diximus. Nam ut error iste Massiliensium, quo fidei & orationis initium sibi tribuunt, à Pelagianis jam declinantibus mutuo sumptus est, ita & querelæ adversus asserant ab Augustino veritatem.

Tertia ratio horrore quia desperationem asfert & ignaviam. Causa desperationis triplex; Ignaviæ duplex. Pauca de modo, quo sentiebant solam gratiam operari.

CAPVT XI.

ET ista quidem duæ jam tactæ rationes averlandi illius propositi capitales sunt, ac veluti fontes unde omnes reliquæ querelæ manant. Itaque duplex aliud malum ex eo conueniuntur sequi. Desperationem in peccatoribus sit, & ignaviam in Sanctis. Vtriusque ratio est, quod necesse sit utrumque accidere id quod diuinitus præueniendo voluntatem humanam absoluto proposito constitutum est: Frustra itaque laborari adversus id quod nullo conatu sive bene sive male agendo mutari potest. Luculentissime utrumque malum & ejus causæ deducuntur in Epistola Prosperi ad Augustinum: ubi dicunt: Hoc propositum vocationis & lapsis curam

resurgendi adimere & Sanctis occasionem temporis asserre. Causam addunt: eo quod utraque parte superfluum labor sit, si neque reiectus ulla industria possit intrare, neque electus nulla negligentia possit excidere. Quoquo enim modo se egerint, non posse aliud erga eos quam Deus desinuit accidere, & sub incerta spe cursum non posse esse constantem: cum si aliud habeat prædestinantis electio, cassa sit omnium intentio. Et idem inculcantes adiungunt: Removeri itaque industriam tollique virtutes, si Dei constitutio humanas præueniat voluntates.

Porrò quod ad primum illud desperationis malum spectat aliam eamque non minimam causam in illa diuinæ voluntatis seu propositi INCERTITVDINE collocant. Neque enim vide-

videtur eis fortiter constanterque posse quempiam spem concipere & laborare, si dubium & incertum est utrum sublit causa sperandi & laborandi, dum ignoratur quid de te Deus immutabiliter constituerit. Unde in eadem Epistola dicit Prosper, eos idcirco non acquiescere quod prædestinatus electorum numerus nec augeri posset nec minui: NE SUPERFLVA sit industria ad laborem in medio cuius fructum CESSANTE ELECTIONE frustrandam sit. Hoc est ne frustra laboret si forte extra sortem electorum fuerit. Sed clarius inter refutandum exponit causam illam Augustinus: Hæc

Lib. de dono
perfer. c. 17.

dicentes, inquit, nolunt hominibus prædicari de Deo esse, ut veniant ad fidem & permanentur in fide, ne plus DESPERATIO quam exhortatio videatur afferri, dum cogitant qui adunt INCERTVM esse humana ignorantia, cui largiatur Deus, cui non largiatur hæc dona. Et inferius in eodem libro:

Cap. 17. cit.

Cur ergo corripimus impudicos & contentiosos &c. nec timeamus ne permoti divini voluntatis INCERTO, plus in hac prædicatione desperationis quam exhortationis inveniant. Et in libro de prædestinatione

Cap. 11.

Sanctorum propria Massiliensium verba præmens: Miror, inquit, homines infirmitati sue se male committere quam firmitati PROMISSIONIS Dei, hoc est divini propositi ac voluntatis. Sed INCERTA est mihi, inquit, de me ipso VOLUNTAS (hoc est propositum istud) DEI. Quid ergo? Tuane tibi voluntas de te ipso certa est?

In Epist. ad
August.

Hoc est ergo quod de illis Hilarius dicit: Nec ad incertum voluntatis Dei deducere volunt, ne videlicet desperatio illa incertitudine concitetur. Ut quod efficaciter superius adductis verbis Prosper exprimit: *Epist. sub INCERTA SPECHRISAM non posse esse constantem.*

Sed & tertiam videntur causam desperationis attulisse: quod videlicet post lapsum Adæ tanta hominis infirmitas esse diceretur ut non posset velle iustitiam, nisi eadem illi voluntas ista donaretur à Deo. Nulla enim vel conandi videbatur eis superesse spes, si nullum ex se homo proferre posset voluntatis motum. Hanc Hilarius videtur in Epistola tenuisse cum dicit: *His sanctitatis tuæ verbis ut moventur ut dicant, quandam DESPERATIONEM hominibus exhiberi.* Causam desperationis videtur illis verbis comprehendere: *Si enim sic quidam deseruntur, ut aut nec accedant, aut si accesserint & recedant, ad illam voluntatem pertinuisse dicunt exhortationis vel communiōis utilitatem, qua & persistendi & desistendi obtinet liberam voluntatem, non ad hanc cui nolle iustitiam inevitabili necessitate conunctam sit.* Quasi talis voluntas loco exhortationis, desperationem deberet ex virium suarum imbecillitate concipere, quia videlicet nescit utrum sibi Deus daturus sit perseverantem iustitiam diligende voluntatem, quam ex se proferre non potest. Et sic ista tertia causa ex duabus præcedentibus divini scilicet voluntatis seu propositi incertitudine & immutabilitate dependet.

Iam verò quod electis & Sanctis hæc propositi divini prædicatio afferret ignaviam seipsum stomachatur Faustus & queritur: duas autem istius absurditatis causas indicare

videtur, unam quod electus securè possit effectum illius propositi, gratiam scilicet qua bene vivendi voluntas datur, cælitus expectare: alteram quod illa gratia qua facit hominem facere, iam ex proposito illo collata, sola totum effectum, non concurrente libera voluntatis devotione perficeret. Primam insinuat quando virtutum quarundam operibus in medium adductis Faustus dicit: *Quis hæc sine labore cordis sine afflictione carnis sine magno hominis viribusque luctamine dormienti sibi per solam gratiam asseruit conferenda?* Et Massilienses apud Augustinum eodem sensu & intentione in ejus sententia prædestinatis dici posse contendunt: *Si qui estis necdum vocati, quos gratia sua prædestinaverit eligendos, accipietis tandem gratiam qua velitis & sitis electi.* Nimirum volunt prædestinatos de ventura gratia que quamvis incredulis tandem ipsam credendi voluntatem dabit, vivere posse securos.

Alteram verò causam quæ ex ipsa executione prædestinationis per gratiam oritur multis item locis quasi Catholicorum sententiam confutando Faustus exaggerat. Nunquid Dominus, inquit, per se tantum velut solitaria promissione salutem humani generis administrat? Et rursum: *Audi & alio loco Apostolum non tua otia prædicantem.* Nempe quia Apostolus laborandum pugnandumque præcipit quasi gratia afferret otium, & sola totum operaretur, unde ex eorum quos refellit sententia procuratoriam salutis OTIOSVM NEGOTIVM vocat; illustresque viros dicit per QUIETEM & DESIDIAM coronari. Adversus quam quasi orthodoxorum opinionem opera bona à sua voluntate remouentium, dum ea gratia & prædestinationi tribuunt, verba Salvatoris opponit qui unicuique secundum OPERA SUA reddendum prædicat: *Adverte, inquit, quia dominus dicit, Opera sua salutem hominis non in prædestinatione factoris, sed in operatione simulantis largitor gratia collat. Et quasi à gratiæ defensoribus putarentur actus boni in homine sine voluntate per solam gratiam poni: Si ergo, inquit, actus hominis non est etiam voluntatis, quomodo dicit, si volueritis? Hæc ergo est causa desidiosa quam ex prædicatione gratiæ illius Augustiniana (qua scilicet prædestinatos etiam illi antea nolint & velle facit & facere) exortiri putat: nempe quod cicerent ut alibi exprimit: *Solan per se gratiam effectum humana salutis operari.* Et totum solus esse gratiæ. Videtur enim ad Divi Cypriani verba ab Augustino identidem inculcata respicere quibus dicit gratiam commendando: *Ut dum datur totum Deo &c.* Itemque *Quoniam n. strum nihil est.* Et ad illa ipsius Augustini: *Tutores igitur virimus si totum Deo datur: non autem nos illi ex parte, & n. bus ex parte committimus.* Hæc enim & similia verba Faustus & Semi-Pelagiani passim ita vel intelligebant vel ab alijs volebant intelligi ut hominem segnitiem verso omnis per gratiam extingueretur humanus motus, quasi homo ad fidem & opera bona invitus & repugnante voluntate cogeretur; atque ita con-*

consequenter omnis omnino suffocaretur vigilantia & labor, siue in omnibus operibus gratiæ ut Faustus & alij nonnulli cum Pelagianis persuasum volunt, siue in sola illa prima credendi voluntate, ut illi Massiliensium quorum sententiam Augustinus ex Prosperi & Hilarij relatione confutat. Longè quippe difficilior intelligitur, quod spiritu ubi & quando vult spirante, gratia hominem ex invito, nolente, & acerbissime repugnante ita volentem facit ut sine illa velle non possit; quam quod hominis iam volentis atque credentis voluntatem roborat, currentem incitat, desiderantem inflammat magis ac magis: illud enim præ se ferre videtur, nescio cuius coactionis & violentiæ speciem, quæ ex diametro repugnat voluntario; hoc verò dyntaxat cooperationem operanti iam voluntati datam, & infirmitatis euiusdam sonat adiutorium: nemo enim proprie adjuvatur nisi qui etiam, ut Augustinus loquitur, aliquid sponte conatur: Vnde contingit, ut propter eandem illam intelligendæ difficultatem in fine Pelagianis sua damnatione percussis posterioris generis adiutorium quod iam volenti atque operanti voluntati, ad cooperandum & adiuuandum datur admiserint, priore illo, quod ipsam voluntatem tribuit penitus repudiato. *Fatemur enim est, inquit Augustinus, Spiritum Sanctum mentes bonas non solum adiuuasse quod & ipsi volunt, sed etiam bonas fecisse, bonam scilicet voluntatem primitus dando quod nolum.* Et in ultima aduersus Iulianum lucubratione: *Si non prouenit (gratia voluntatem) ut operetur eam, sed prout existenti voluntati cooperatur, (uti dixe-*

rat Iulianus) quomodo verum est Deus in nobis operatur & velle? &c. Ecce facile intelligunt etiam ipsi Pelagiani quomodo gratia voluntatem, id est volitionem iam existentem & operantem cooperando adiuuat; quomodo verò non existentem cooperando faciat, nunquam capere potuerunt. Vnde illa calumniosa Pelagianorum aduersus primam illam prevententem & efficacissimam gratiam phrasæ, quod gratia homini invito & reluctanti suadum virtutis immutat, quod hominem cogat, & similia quæ in Massilienses una cum illo errore transfusa sunt. De quo latius ea consule qui de Pelagianis diximus. Eadem enim omnino Massiliensium istorum est de prima gratia voluntatem omnem preveniente & operante voluntate. Nam de illa quæ voluntati hominis adiuuando cooperatur, nulla cum ipsis difficultas, juxta Prosperum, Hilarium & Augustinum fuit. Vnde quod omnem omnino gratiam quæ etiam post habitam voluntatem opus bonum operari facit ac tribuit, Faustus & supinde Cassianus sibi non constans videntur carpere, tanquam bonæ operationis merito & laudi hominis libertati que contrarium, non istum Massiliensium errorem de quo tractamus, sed purum putumque Pelagianismum sapit: Quem hac in re Faustum tenuisse & Cassianum vacillasse iam supra meminimus: nonnullaque ex Fausto testimonia tum illo capite tum plura decimo attulimus. Nam omnem gratiæ tractum quem Catholici ex verbis Christi asseriebant, duris nexibus & violento potestatis nutu ille putabat fieri.

Quarta abhorrendi ratio, eaque quintuplex, quia præceptum, exhortationem & correptionem interimit.

CAPVT XII.

SED quarta & omnium inuidiosissime jactata divini propositi accusatio est, quod adificationi audientium, hoc est prædicationi, exhortationi, correptioni huiusmodi decretum divinæ prædestinationis esset aduersum, quæ Massiliensibus tam enormis & aperta videbatur absurditas, ut isto veluti clypeo omnium argumentorum tela in se coniecta repellerent. Hinc Hilarius sic relationem suam exorditur. Hæc sunt quæ Massilia vel alijs etiam locis in Gallia ventulantur. *Norum & INVTILE ESSE PRÆDICATIONI, quod quidam secundum propositum eligendi dicuntur, ut id nec arripere valeant nec tenere nisi credendi voluntate donata.* Et Prosper: *Nec acquiescunt, prædestinatum electorum numerum nec augeri posse nec minui, ne locum apud infideles ac negligentes cohortantium incrementa non habeant.* Quam verò vel sola ista larva Massiliensibus terribilis esse videretur, ex eisdem Prosperi

verbis collige quibus dicit: *Ed postremo pernicacia tota descendit ut fidem nostram (de illa quam dixerat Dei constitutione quæ humanas præuenit voluntates) adificationi audientium contrariam esse desinant ac sic etiam si vera sit non promouendam: quia & perniciose non recipienda tractatur, ut & nullo periculo, quæ intelligi nequeant reticantur.* Nimirum duas causas exprimit cur doctrina etiam vera de isto electionis proposito suppressenda esset: quod scilicet nec proposita esset intelligi, nec intellecta recipi; nimis enim obscura difficilisque videbatur propositi illius cum exhortatione conciliatio, nimis aduersa infirmitatibus hominum ejus prædicationi.

Porro quinque videntur fuisse in illo proposito cum exhortatione & correptione conciliando difficultates. Prima est quod hominibus nihil penitus ad salutem suam vel inchoandam vel promovendam posse diceretur, nisi ei per gratiam ex illo proposito dimanantem daretur

Lib. 2. de peccatis mortis. & remissis. c. 5.

Lib. 4. de doctrina. c. 7.

Lib. 1. operum imperatoris. aduersus Iulianum. fol. 140.

Supra lib. 5. c. 15.

Supra c. 2. c. 3.

Lib. 1. de gratia. & lib. arb. c. 17. & lib. 2. c. 6.